

"EDINOST"

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

"Edinost" stane:

za vsa leta gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; 4.50
za četrt leta 1.50; 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov. v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročilnice se upravnštvo ne osira.

EDINOST

Oglaš in oznanila se račune po 8 nov. vsaka v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo Piazza Caserma št. 2. Odprte reklamacije o proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

•V edinost je moč.

Organizacija.

Ako prebiraš razne časopise in osobito, ako čitaš stenografske protokole državnoborskih sej, naletiš sem ter tja na različne prodloge in načrte, kako bi se moralo sedanje socijalno stanje v Avstriji preustojiti in po namenu dotičnih predlagalcev zboljšati.

Posebno dela državnim zbornicam po vsej Evropi mnogo preglavice uprašanje o delavskem stanju, ki je dandanes postalo povsod pereče ter je jako težavno ukreniti pravo, da se potem postave to velevažno uprašanje definitivno reši v zadovoljnost obeh strank, namreč: postavodajne oblasti in delavskega stanu v obče.

Žalibog, da se mora avstrijski parlament še vedno pečati skoraj izključivo z narodnostnim uprašanjem, koje je posebno v Avstriji na dnevnem redu navzlic dobremu ustanovnemu zakonu, digar določbe so ostale za nas Slovane skoraj vse le na papirju. Naši poslanci se vled tega morajo boriti z „uma svitlim mečem“ za narodne pravice svojih volilcev, koje se še vedno v nemar puščajo in se ustavni zakonik že zmirom obrača v prid samo nekaterim narodom, posebno pa Nemcem, koji hočejo s svojim jezikom biti vedno na površju ter istega siliti tudi drugim narodom kot „državni jezik“. Resnico tega uvidevajo skoraj vsi slovanski narodi v Avstriji, izvzemši morda samo egoističke Poljake, kojim je ravnopravnost deveta briga in koji, — da le pospešujejo svoje gmotne koristi — radi žrtvujejo vse svoje slovanske sorojake, da se potaplja v morju tujinstva.

Krivicca, ki se godi slovanskim rodovom v Avstriji od strani nemških sodržavljanov in njim prijaznih merodajnih krogov nebržnost glede izpolnjenja narodnih pravic ostalim slovanskim rodovom, dala sta povod na Češkem vrenju in vrvenju proti obstoječemu redu, in svoji očitni nevolji dal je češki narod odduška o priliki zadnjih dr-

žavnoborskih volitev, izbravši si svojim zastopniki mož, ki se protivijo temu brez bojzani in ga odločno pobijajo, dočim so prejšnji zastopniki, slabo umeši svojo nalogo, pokorno služili sedanjemu zistemu, nadejaje se, da se bodo v obsir jemale pravice in zahteve češkega naroda.

Ali vlada, o koji se je mislilo leta 1879, da bo ugodila opravičenim zahtevam naroda češkega, se do izvršitve narodne ravnopravnosti v svoji najvažnejši kronovini — le ni hotela odločiti. Spravna pogodba, koje je sestavil ministerski predsednik v sporazumljenju se češkimi poslanci minolo leto, koja pogodba je bila ošividno voda na mlin nemške manjšine na Češkem, ta pogodba storila je konec spravljivi politiki Staročehov ter v narodu obudila velikansko nevoljo, čije izraz so bile zadnje volitve in koje opravičeno nevoljo odločno izražujejo mladočeški poslanci v državni zbornici. Dobro vedoč, da se z narodi ni smeti igrati kakor s posamičniki, izbral si je narod češki odločno in neustrašljive zagovorniki — kar je pa v vseh krogih vsbudilo bodisi zašudjenost, bodisi nevoljo.

Zašudjeno zrlu smo mi Slovenci na brate Čeha, videč v njih pravo narodno zavest in neustrašljivo in tajno smo si vsi želeli, naj bi se tudi naši sorojaki osokolili ter si izvolili take može svojimi zastopniki, ki ne bi le krotko služili, ampak zavedali se tudi svojih narodnih dolžnosti ter ob pravem času in na pravem mestu razkrili rane, ki žulijo slovanski narod ter tirjali hitrega pomočka. To se povsod ni posrečilo in Slovenci poslali so ob sadnjih volitvah v državno zbornico nekoliko svojih starih vladnih privržencev, navdahnjenih stariimi idejami in mislimi; vendar smo si za nekatere poslance na boljšem, kajti pridobile smo nekoliko moči, ki se ne bodo plašili stopiti v zvezo z najodločnejšimi elementi, ako boče to zahteval blagor njih volilcev.

Ko so odšli na Dunaj, čakali smo ra-

dovedno, kako se obrne politički položaj in na katero stran jo krenejo naši poslanci. Da bi kar nakrat segli v roke svojim češkimi sobratom, postavnim zastopnikom mogočnega naroda, nismo si iz navedenih usrokov niti upali misliti, kajti Mladočehi bili so tedaj očrnjeni na vse strani in konservativci in liberalci razupili so jih za političke rokovnjače in sploh za stranko, s katero se dobromisleocem ni smeti bratiti.

Čakali smo posejnjih dogodkov, od katerih so si naši konservativci pričakovali Bog ve kake blamaže, za Mladočeha, to je, hujskanje, neredov in nedostojnosti. Ali vsega tega ni bilo. Navzlic črnim opisom nemških časopisov, faktum je vendar, da so se Mladočehi pokazali resne može in sploh stranko, odločno in odvažno, s katero se dá bratiti in paktovati. Ideje, koje so oni razvijali, padle so sicer v zbornici na nerodovita tla ali vendar našle so odmev v najširših krogih. Njihove narodne ideje, — izvemši morda v program sprejeto zahtevanje državnega prava in deželne avtonomije — so ideje, s kojimi bi morali biti navdahnjeni vsi pravi slovanski poslanci.

To njih vedenje je sicer omeđilo nekatera trda srca in sodba o Mladočehih, ki je bila začetkom sploh neugodna in črna, postala je sem ter tja milejša in celo pristno konservativno-klerikalna glasila izrekla so se o njih šestokrat pohvalno. Vendar ta sodba ni obveljala in danes se zopet čita zaničevanje Mladočehov in njihove politike: razni časopisi si prizadevajo o njih črno pisariti in jim spodkopovati dobro ime in stališče. Posebno pa peče nekaternike, da se volilci družih slovanskih narodov oglašajo, pozivajoč svoje poslance da se sporazumijo s pravimi zastopniki mogočnega češkega naroda in tembolj, ker jih isti vabijo v svojo zvezo ter obečajo, da se bodo zavzemali enako odločno, kakor za pravice češkega, tudi za prava družih slovanskih narodov v Avstriji.

Te obete bodo izvestno vrli možje tudi držali in zvesto izpolnjevali, kajti odloč-

nost in odkritosrčnost tudi gledè najjalostnejših resnic obetali so svojim volilcem, pri tom pa žuli češki narod enako breme kakor druge slovanske narode v Avstriji. Izpolnjenja teh obetov se nam je od Mladočehov tembolj nadejati, ker nam iste izrekajo krvni bratje, v tem ko nas nemški konservativci ošabno prezira kot „nižje pleme“.

Tudi v nas Slovencih se je zadnji čas pojavil enak tok, protiven dosedanjemu delovanju naših poslancev v družbi, narodnim našim težnjam ne baš prijaznih konservativcev. Hohenwartov klub, v katerega so naši poslanci zabredli, ne ugaja tem težnjam. Ves sedanj položaj in nagnenje slavne vlade same nam to jasno kaže. Slovenskim poslancem ni upati, da bi, ako sedanje razmere dalje vladajo, v narodnem obsiru svojim volilcem dosegli niti mrvice, odpadlih raz bogato obloženo vladino mizo. Čemu torej podpirati onega, ki nam ničesar noče dovoliti? Čemu stopati z roko v roko s „konservativci“, ki pri vladi imajo iste tolike upati, kolikor „radikalci“ Mladočehi? Čemu si vezati roke z klubom, ki se nikdar ne potegne za naše narodne težnje pod pretvezo, da se osira na gmotni blagor Slovencev?

In kaj bi pač nastalo, ako bi slovenski poslanci stopili v klub Mladočehov in v družbi s temi, z dalmatinskimi in moravskimi poslanci ustanovili poseben klub, koji bi štel kacih 70 udov, koji klub bi morala vlada zdaj pa zdaj vendar uvaževati, šoprav bi isti učinjal stoprav petino vseh poslancev. Ako tudi je egoizem Poljakov snaz, vendar ne menimo, da bi njih ofjaltstvo, v družbi z nemško levico, segalo tako daleč, da ne bi njega silo mogli paralizovati združeni Slovani. Tudi bi se znalo prigoditi, da bi uprav Poljaki — videči odločnost na naši strani — ščasoma v posamičnih slučajih podpirali težnje in zahteve „slovanskega kluba“.

Stvar je zatorej pomisleka vredna in zato bi bilo želeli, da naši državni poslanci

PODLISTEK.

Izlet na Krn.

Iz popotne torbice Josipa Podhumskega.

(Dalje.)

Sedaj pa po stole! Istaknili smo samo jednega in še tega smo morali ponuditi gospici; mi smo pa na tleh kleče in vsak svojo leseno žlico v rokah držeč, težko čakali trenutka, da nam gospica nadrobi kruha in nam da znamenje: sedaj začnimo.

In res, kakor pričakujejo mornarji v čolnu, da na ukaz poveljnika vsi hkratu v morje udarijo se svojimi vesli, tako smo tudi mi lopnili prav po vojaški na ukaz gospice se svojimi velikimi žlicami v leseno skledo. Najprej smo vsi mešali in sicer tako dolgo, dokler se nam ni kava ohladila. Zatem pa smo zajemali, kolikor je vsak mogel, kruh in to božjo kavo — in vnel se je hud boj. Če je ta hotel odnesti velik kos kruha, pa je prišel drugi se svojo prazno žlico ter mu zvrnil v morje težko obloženo ladjo. Če je že bil kedo tako nagel in srečen, da je princel svojo le na pol napolnjeno žlico iz skleda, pa je povedal g. r. F. kako prav imenitno,

da se je moral dotičnik zasmejati kar na vse grlo; a posledica temu smehu je bila: prazna žlica pred nosom. Nič čudnega ni toraj, če smo bili po našem kosilu lačni, kakor prej. Moj tem, ko smo jeden drugoga dolžili krivde na tem, da ta ali oni ni nič jedel, izginil nam je g. r. F. izpred oči.

Prvi grem jaz za njim in najdem ga pred hišo, kjer sta se z mlekarjem zelo prijazno pogovarjala. Konec temu prijaznemu govoru je bil, da pošlje mlekar pastirja krave molzit. Potem pa je g. r. F. mleko prav slastno s kozarcem zajemal. Ko se napije, pridem jaz na vrsto. Koliko ava popila, ne smem povedati, ker lastnik dotične planine bi morda še dandanes mlekarju kaj neprijetnega povedal, ko bi izvedel, koliko sira bi se bilo dalo narediti iz tega popitega mleka.

Moj to gostijo se sladkim mlekom — kar težko sem že dihal — zapazijo me drugi izletniki, in polaste se prav nasično najinega daru; kozarec šel je tako dolgo iz roke v roko, dekler ga niso razbili. Tako jih je Bog kaznoval, ker so si mleko prisvojili proti najini volji.

Tako ekrepčani ležemo v travo pred kuhinjo.

Krasen svet se je razprostiral pred našimi očmi, hrib za hribom se je vrtil in daleč spodaj v dolini vila se je „Soča“, koja se nam je pri tem pogledu, ko je solnce svoje žarke v nje upiralo, dozdevala še krasnejša. In to njeno lepoto nam je naša gospica še posebno okrasila, spominvša se Gregorčiča. Citirala nam je prav lepo krasne besede pesnika „Soči“.

Pred nami je bila naša „planinaka vasica“, tako zvan „stan“.

Na gorenji strani te vasi bil je senik, kojega sem že prej omenil; na južni strani te kuhinje bil je drugi senik, koji je imel spodaj hlev za govedo; med tem hlevom in kuhinjo pa je bilo dvorišče, zagrajeno s kamenjem, jeden meter na visoko postavljenim, iz kojega dvorišča je bil uhod v kuhinjo, spodnji hlev in v hleva za konje in ovce, stoječa na severni strani.

Nismo dolgo ležali v travi, in dihali planinski zrak, oslajen z vzduhom različnih planinskih cvetlic, ko nas povabi mlekar, da gremo gledat, kako molzejo ovce in kako sirijo. Šli smo.

Pastirji so prignali ovce s paše na dvorišče in zatvorili vsa vrata — samo ona v kuhinjo bila so odprta, skozi katera je bilo možno ovcam iz dvorišča. Koj za

temi vratci sedel je pastir v kuhinji s molznikom in visoko zavihanimi rokavi. Pastir na dvorišču naganjal mu je ovce proti tej luknji in jedna za drugo prihajale so do pastirja, sedečega na stolu. Ta-le poslednji pograbil je ovco za volno in zadnji del telesa stisnil je tako dobro med svoja kolena, da se mu ta zadnji del ganiti ni mogel in pod ta del del je molznik ter potegnil parkrat,

Koj pred njim sedel je drugi pastir in sicer tako, da je morala ovca, koja je prvi samo nekoliko pomolzel, mimo njega. Ta je storil isto kakor prvi, in ovca je šla, ko je ta svoja kolena nekoliko raztegnil, med kolena tretjemu, koji je pred drugim sedel. Tako je morala uboga žival skozi trojne roke in vsak pastir jej je iztrgal nekoliko volne, potiskajoč jo med kolena svoja. Radi tega pa so tudi imeli take roke, da se mi je dozdevalo, da molzejo v kosmatih rokavicah.

Da je pa dala marekatara živalica v molznik še kaj po vrhu, kar ni posebno apetitno za kočljive želodce, misli si lahko vsak sam; vsaj molznik je bil baš pod onim delom telesa, da dotična stvar ni mogla drugam pasti, nego v mleko, koja stvar je pa v belem mleku baš tako iz-

stvar dobro premisljijo in da ne puste iz vida okolnosti, da volilci dozorevajo politički od leta do leta.

X. V.

Govor

poslanca Karola Kluna v 64. seji državnega zbora dne 6. nov. 1891.

Moja gospôda! Pred vsem prosim Vaše dobrohotne prizanesljivosti, če bodem v svojih razpravah omenjal stvari, o katerih se je že opetovano govorilo v tej visoki zbornici. Dobro vem, da ni prijetno zopet poslušati, kar se je že čulo večkrat, a verujte mi gospôda moja, da je za nas še mnogo neprijetnije, da moramo vedno zopet ponavljati stare pritožbe. Postavljamo se tako v nevarnost, da postanemo nadležni visoki zbornici ter da dosežemo baš nasprotno temu, kar bi bili želeli.

Dovolj znane so vam zahteve, katere so priglajali v tej visoki zbornici zastopniki slovenskega naroda glede šolstva. Če navzlic temu o njih zopet govorim letos, daje mi k temu pogum z jedne strani stara prislovica: gutta cavat lapidem, non vi sed saepe cadendo, z druge strani pa si štejem v svojo posebno dolžnost, da spregovorim letos, in sicer iz tega razloga, ker se o teh zadevah letos v budgetnem odseku ni razpravljalo, ker so bili ozi naš somišljeniki zadržani. Govorim, da bi se ne sklepalo iz našega molčanja, da bi bili opešali v svojih prizadevanjih, da bi bili le za pičico odnehali od svojih zahtev.

Kdor hoče biti pravičen in nepristranski, priznati mora, da smo se mi v svojih zahtevah vedno pošteno ozirali na obstoječe odnose, kakor tudi na interese države, kajti zahtevali smo samo ustanovljenje slovenskih paralel na zavodih, namenjenih slovenski mladini. Ta naša zahteva bila je tem bolj opravičena in utemeljena, ker so se Ljubljanske paralele, katere je ustanovil prejšnji naučni minister, dobro obnesle, kar je priznala sama visoka učna uprava. Jednako zahtevo priglajali so zastopniki italijanskega prebivalstva glede italijanskih paralel na Goriški gimnaziji, katero pohaja italijanska mladina. Mi smo to zahtevo odkritosrežno podpirali, ker je to, kar je nam prav, tudi za njih pravično, ker želimo jednake pravice vsem in nočemo drugim prikrajševati tega, kar zahtevamo sami.

Visoka učna uprava izjavila je že večkrat v budgetnem odseku, kakor tudi v visoki zbornici, da bode privolila, da se uvede sukcesivno slovenske, oziroma tudi italijanske paralele. A do zdaj ostalo je, žal, le pri lepih besedah, kajti Celje, Gorica in Trst čakajo še vedno zaman na tako uredbo tamošnjih srednjih šol, da bi

gledala, kakor ocvirki na dobro zabeljenih žgancih. No, pa vsaj vse to ni čisto nič motilo naših pastirjev, ampak vsak je opravljal dano mu nalogo prav mirno, dokler niso bile pomolžene vse ovce.

Ko se je to dovršilo, precedili so mleko, za kar so imeli tudi jako priprosto cedilo.

Vrhu kotla postavili so neko posodo, koja je imela na dnu okroglo luknjo. V to luknjo deli so neke planinske cvetlice in v posodo vlivali so mleko, koje se je cedilo skozi te cvetke v velik kotel, pod kojim je bila vedno žrjavica.

Ko smo vse to ogledali, šli smo zopet pod mlo nebo; g. K. in jaz morala sva po očnice in sicer vsak svojo pot. Daleč nisva šla, ker bilo jih je po pečinah vse polno. Nad globokim prepadom zapazim kakih pet krasnih, velikih očnic. Te moraš imeti, mislil sem si, in res: z levo roko oklenem se velike skale, z ного pa stopim na drugo skalo, ki je bila gotovo dvajsetkrat večja od vsake gorske peči. Že sem mislil pustiti se z levo roko in utrgati lepe očnice, kar zgubim tla in obvisim na levi roki, viseč na gladki steni.

(Dalje prih.)

slovenski mladini, ki ima v Celji in v Gorici vendar večino, oziroma italijanski mladini bilo mogoče, da se poučuje v materinem jeziku, kar ji je po državnih temeljnih zakonih slovesno zajamčeno. Da, skoraj je videti, kakor da bi se kesalo, da se je dovolilo toliko te zakonite zajamčene pravice in bi se hotelo zopet uničiti, kar se je že storilo v tej zadevi. Že takozvane slovenske paralele, ki so se osnovala v Mariboru, razlikujejo se bistveno od Ljubljanskih paralel.

Če bi se pa slovenske, oziroma italijanske paralele hotele celo urediti tako, kakor se je poslednji čas poskusilo v Gorici, kateri poskus pa se je, kakor sodim, zopet opustil, potem bi slovenske, oziroma italijanske paralele postale bedne spake, kajti o slovenski, oziroma italijanski paraleli se pač ne moglo več govoriti, če bi ves pouk v materinem jeziku bil omejen samo na pouk materinega jezika kot učni predmet in morda še na pouk veronauka in zemljepisja. (Tako je! na desni.)

Vrhu tega opozarjam še na to, da se zahteva od učencev, ki se prijavljajo za vprejem v slovenske paralele, isto toliko znanja nemškega jezika (Čujte! čujte! na desni), kakor od onih, ki se oglašajo za nemške razrede. S tem se dela iluzorična olajšava, ki se je hotela dati učencem, ki nemščino niso še popolnoma zmožni. (Res je! na desni.)

Visoka učna uprava si jako prizadeva, da izvede reformo s rednjih šol, za kar jej gre popolnoma priznanje in največja hvala, a jaz mislim, da bi si pridobila ne manjo zahvalo, gotovo pa mnogo večjo zaslugo, če bi se potrudila za reformo srednjih šol v tem smislu, da jih izvede po potrebah in po željah posamičnih narodov. (Dobro! Dobro! na desni.) Če se pa postopa tako, kakor zdaj, morajo biti narodi nevoljni in če se ne doseže sprava in sporazumljenje mej narodov, katero žele vsi pravi patrijoti, verujte mi, da je velik del krivde pripisati na rovaš učne uprave (Res je! na desni), katero vodijo pri njenih ukrepih vsakovratni politični oziri, ki pa zanemarja popolnoma najvažnejši politični ozir, da bi zadovoljne storila narode. (Posl. dr. Trojan: Da bi izvela ravnopravnost!)

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

V poslednje številke političnem pregledu prijavili smo na kratko, kako je minister za deželno brambo v državno zboru seji odgovoril na izjave dveh čeških poslancev. Ta dva poslancev bila sta prof. Tilser in dr. Herold. V njunih govorih je marsikaj, kar je vredno omenjati. Prvo imenovani je rekel, da treba sedaj, ko se je uvela obča vojna dolžnost, dati tudi posamičniku kako pravico, to je: uvesti obče volilno pravico. Pomisliti je treba, da nam obča šolska dolžnost sedaj vzgaja samostojno misleče ljudi in značaje, da torej nimamo posla z bitji, ki nič ne mislijo, ampak z bitji, ki se zavedajo svoje samostalnosti in ki poznajo svojo človeško vrednost ter zahtevajo svoje pravice. Govornik kritikuje način razdelitve teritorialnih vojnih okrajev. Po tej razdelitvi so raztrgali Moravsko: severno Moravsko so priklopili vojnemu okraju krakovskemu, južno pa dunajskemu. S tem se postavlja v temo skupnost deželne češke krone. Govornik pozivlja vlado, da ne pusti iz vida oziroma na posamične krajevine in dežele. — Dr. Herold obzala, da visoka zbornica glede na ta predmet (kontingent novincev za leto 1892) kaže nekako apatijo, tako, da bi morali misliti, da je vojna izbrisana iz državljanske družbe in da se zanjo ne sme brigati ljudski zastop. Govornik se dotakne tudi takozvane narodnega vprašanja v armadi. Pravi se sicer, da v mnogolični državi, kakoršna

je Avstrija, ni smeti tirati narodnega vprašanja v armado. Govornik se strinja s tem, ako hočejo reči, da je armada jednotna celota in da so vsi oni, ki so vstopili v armado, ne glede na njih narodnost, jednakovni. Ako pa se stvar tako tolmači, da mora vsakdo, ki je oblekel cesarsko suknjo, odložiti svojo narodnost, je pa to naravnost nemogoče. Kdor je od svoje mladosti užival narodno vzgojo; kdor je po šolskem pouku, slovestvu in drugih vzgojnih sredstvih došel do prepričanja, da pripada kateremu narodu, od tega ni smeti zahtevati, da pozabi, kateri narodnosti pripada. Menite-li, da je pri obči vojni dolžnosti možno, armado povsem ločiti od državljanske družbe, od naroda? Kaj je armada? Je-li armada abstraktna stvar, koju spoznamo le po uniformi, ali so to ljudje, resnični ljudje, vzrasli iz naroda? V Avstriji moramo priti do prepričanja, da armada ni mrtev material, podredjen zgolj pravilniku, ampak da obstoji iz samozavestnih narodov, koji sestavljajo vojno silo monarhije. Armadi pripada v vsaki državi prevažna naloga, osobito pa v naši državi, kjer žive skupno toliko narodov, vršiti mora svojo veliko vzgojilno nalogo vsem narodom v prid; ona ne sme biti družega, nego pod jednim poveljstvom združeni, oboroženi, samozavedni in narodno-zavedni narodi Avstrije. — Odgovora g. ministra za deželno brambo na ti izjavi omenjali smo že zadnjič. — Posl. Herold se je potem protivil tolmačenju gosp. ministra, kakor da sta hotela on in Tilser v armado zanesti narodno vprašanje. „Ako naša armada stoji na tako šibkih nogah, da jej more škodovati vsakatera kritika, naperjena proti tej ali oni naredbi, potem pa ne dam za to armado ni pipe tobaka.“

V istej seji so nadaljevali obravnavo o industrijalnem šolstvu. Tem povodom izražal je poslanec Hájek razne želje glede na obrtno, industrijalno in trgovsko šolstvo ter dokazival, kako se tudi v tem pogledu zapostavlja narod česki. Govorili so še posl. Polak, Habermann, Barwinski, Noser, Menger, Blažek in naučni minister Gautsch.

Sledila je obravnava o narodnem šolstvu. Posl. Kohler izjavlja, da je vprašanje o narodnem šolstvu po izjavi episkopata prešlo v čisto nov stadij in se približalo svojemu rešenju. Po tej izjavi odlučilo se je vprašanje verske šole od političke, gospodarske in didaktične strani. Ako ima katoliška cerkev v Avstriji pravico do samostojnega obstanka, mora pa tudi imeti pravico vzgajati mladino po svojih načelih. Svobodni cerkvi treba verske šole. Prej ne bo miru, dokler se ne reši to vprašanje. Govornik obzala, da se je avstrijska vlada popred lotila socialnega vprašanja, nego onega narodne šole. Nemčija je bila prva, ki je poklicala na pomoč socialno silo Cerkve, težko je torej pojmiti, zakaj hočejo v Avstriji po drugi poti rešiti važno socialno vprašanje. Sedanje šolstvo je birokratiško in bati se je, da okameni. Minister nauka ne bode se mogel dolgo držati; njega dnevi so šteti, kajti z ono stranko, ki je ustvarila našo šolsko postavbo in je najmočnejša v zbornici, gremo glede jedne točke močno razsebi. Ta stranka ni svobodomiselná, kajti nima pojma o svobodni katoliške vesti; ker pa g. minister ima nekoliko tega svobodnega mišljenja, ne bosta mogla dolgo izhajati eden z drugim. Govornik prosi ministra, da za sedaj — ako že ni drugega možno — pospešuje vsaj privatne šole.

S tem se je pretrgala obravnava. Nato so poslanci Ferjančič, Klun in tovariši interpelovali gospoda ministra za notranje zadeve radi kratenja društvenih pravic družbi sv. Cirila in Metoda. Podružnica za Ziljsko dolino in župnija Vrata na Koroškem ter ona za Beljak in okolico priredili ste namreč v mesecu oktobru svoja shoda, v kar imati pravico

po §. 3 društvenih pravil, a oblasti so v zvezi temu brisale razne točke iz programa ter tako vzkratile podružnicama v pravih zagotovljene jima pravice. Zanimivo je posebno to, da se je dotični okrajni komisar izgovarjal, da je prišel tak migljej od zgoraj. Radovedni smo, kako odgovori grof Taaffe na to interpelacije — če sploh odgovori.

Včeraj je cesar na Dunaji vsprejel avstrijsko in ogersko delegacijo. Na nagovora obeh predsednikov povdarjalo je Njegovo Veličanstvo prijateljske odnose z vsemi državami in popolno soglasje z zavezniki v želji in prizadevanji, da se ohrani evropski mir. Vsi kabineti dali so zagotovila miroljubnosti. Akopram s tem še niso odetranjene nevarnosti za politični položaj Evrope in se splošna oboroževanja ne mogo ustaviti, nadeja se cesar, da se bode po splošni jednoglasni potrebi po miru dosegel končni ta cilj. Cesar želi, da bi mu mogoče bilo svojim narodom oznaniti veselo vest, da je končano sedanje, skrbij in bremen polno stanje. Vlada omejila je proračun za vojsko in pomorstvo na najpotrebnejše, kar se ne da odlašati, mnogo važnih zahtev moralo se je pa odgoditi. Bosna in Hercegovina kažeta vedno lepši razvoj.

DOPISI.

Od nekod. [Izv. dop.] (Prospevali naša ljudska šola?) Odgovor na to vprašanje naj nam poda dejstvo, o katerem se je nedavno pripovedalo in sicer v gostilni in na vsa usta.

Čete-li, da Vas pozabavim?! No, pivo je izborno, naj bode! Dakle pozor! Ste-li žuli o komediji pod loncem, dogodivši se pri neki učiteljski konferenciji? Tej konferenciji prisustvovalo je 40 učiteljev in — zloglasno število! — 13 učiteljic. Porota sestavljena je bila iz deželnega nadzornika okrajnega nadzornika, in nemih motriteljev: nekega poznanega profesorja in krajnega župnika. Na dnevnem redu je bilo: „zemljepisje“; „povest starih „kulturnih“ narodov“; „povest Avstrije in njenega zemljepisnega položaja za dobe Rimljanov in slednjič „slovnica“. Ispraševalelj dece je bil tamošnji gospod nadučitelj. Deca so tako odgovarjala, da so nekateri navzočih kar strmeli; druge je oblivala kurja polt, kajti niti oni sami ne bi bili mogli — kakor so očitno izpovedali — na slična vprašanja tako točno odgovoriti; tretji so pa sikali: „To presega učni načrt!“ — in g. deželni nadzornik se je, poslušajoč posamične odgovore, tako zamaknil, da je v svojem zamaknjenju vzkliknil: Okolo 20 let nadzorujem ljudske šole, a tako vzgledne, kakoršna je ta, nisem še našel. Živio! Živio! Živio g. nadučitelj! Poslušaj gospôda! Nikar ne mislite, da jaz kaj pretiram. Temu vzkliku in zanosu je dovolj razloga. Evo vam posamičnih vprašanj! Orografiji in hidrografiji Mehike, Avstralije — da o drugih molčim, ker so še slatnejša, n. pr. „Čemu so naredili „Nilu“ ob njega izlivu v morje ime „Delta“? „Katera piramida je najstarejša?“ „Kje je Sidon Tiron?“ „Kedaj je bila bitka na Granicu?“ „Povod punskim vojnam?“ „Kedaj je bila bitka na trosimenakem jezeru in kdo je takrat načeloval rimski ljudovladi?“ „O Juliju Caesarju in kakov razloček je med Julijevem in Gregorjevem kalendarju?“ „Položaj Avstrije za Rimljanov?“ „Noricum? Vendelicia? Panonia? Aemona? Celta?“ Učenci so bili iz ponašljive dvorazredne šole. Bilo jih je dokaj, ali vprašanih je bilo k večem sedem, ki so bili bolj umetno pomešeni in so se kar na migljej dvigali raz sedeže. Jako značilno pa je to, da so svojo lastno deželo jako slabo narisali na tablo. Ha, Vendelicio poznajo, Krna in Tolmina pa ne! Povejte mi sedaj: kateri iz smrtnikov bi se ne zamaknil, poslušajoč učence ponavljavne šole dvorazrednice, ki odgovarjajo

na uprašanja, kakoršnih dobivajo osmošolci pri zrelostnem izpitu? Kaj pa „slovnica“? O tej točki smo se vsi soglašali, da učenci pravila slovnice poznajo, pa pravilno ne govore. Koncem te točke poupraša nadzornik, ima-li kdo česar pripomniti? Oglasil se je neki gospod, ali bolje bi bilo, da se ni oglasil, ker o kritiki niso hoteli ničesar slišati.

Nekdo, stoječ pri oknu zaupije: Kaj tecega nismo še slišali — kritika ta je zgolj dlakocepljenje! — Vse je prav: vse je izvrstno; omne tulit punctum! Zapišimo v zapisnik in vse naj gre v glavno mesto! Zapisali so, odposlali so in zavesa je pala.

Tako naš pripovedovalec in pozabavatelj.

K temu dve, tri. — Kaj bi se s g. nadučiteljem zgodilo, da ni tako dobro vidjen kakor je — član je okrajnega šol. sveta, gostoljuben, a tudi resek, ako mu ne pevajo po „notah“? Vai učitelji in učiteljice planile bi na-nj, kakor vrabci v proso ali pa ptice na čuka, in g. nadzornik bi mu gotovo pripomnil: G. nadučitelj! oprostite, vi ne umete učnega načrta!

Gori omenjeni gospod profesor predaval je svoječasno v osmi šoli povestnico „Avstrije“. Prišel je s porazom Madjarov in osnovanjem avstrijske marke l. 791., ne meneč se za nekdanji Noricum, Rhaetia in Vendelico. Kaj si je moral g. ravnatelj misliti, ko je — poslušajoč učence dvorazrednice, — primerjal te se svojimi nekdanjimi osmošolci? Čemu predavati sedem let na gimnaziji povest? Zadoستoval bi, ako gredo osmošolci tri tedne pred maturo v to dvorazrednico in v nje ponavljajni šoli se jim v malo dneh vsepi, česar potrebujejo na vsučeliščih iz povestnice. Čemu se je negalantno zavrnil oni učitelj, ki je hotel kritikovati predavanje slovnice? Gospoda šolniki, takim načinom bodo učiteljske konferencije stvari več škodovala, nego-li koristile. Takim načinom si ne vzgojite učiteljev-značajnikov! No! Vsa čast deželnemu nadzorniku, ki je pri razstanku — oprostet se s dotičnim gospodom — stvar poravnal in duhove potolažil.

Bolehnega so me poslali nekoč na Tolminsko, češ: tolminski dovtipi in lepi sprehodi te že ozdravijo. Ubogal sem in — ozdravel. „Gospod! Vi ste pretožni“ reče mi nekega nedeljskega popoldne nek Tolminec, kateremu me so priporočili. „Jaz Vas ozdravim! Pejva do Volč! Bote videli, da pride tudi v vas humor!“ Pod sv. Urhom ob „Soči“ pasel je kravar tolminske krave. Moj spremljevalec ga pokliče in kravar prisopiha k nama. „Du, bete mir die zehh Gebote Gottes“. In kravar začne: Du sollst an einen Gott allein glauben — in končal je za „ausgezeichnet“ z deseto. Potem ga moj spremljevalec poprašja: Wie heisst das IV. Gebot Gottes? Kravar na to le molči. Wie heisst das siebente Gebot Gottes? In tudi na to uprašanje ni bilo odgovora. No, sage mir: Wie heisst das neunte Gebot Gottes? Tudi na to poslednje uprašanje je molčal, pač pa naju je pogledal izbuljenih oči in začel se krohotati. Nehote morala sva se tudi midva smijati.

„A ste videli, smejete se že; v kratkem Vas tudi ozdravim. Glejte gospod, taki so bili naši kataheti pred 30 leti, trpili so otroke z nemščino. Trpeli so učitelji in otroci; sadu pa ni bilo nikakega“. Razsodni čitatelji! Je-li zabivanje povoda punskih vojev, grške azbuke, bitke na Granicu v glavo dečkov ponavljavne šole dvorazrednice manje trapenje, se lahko sleharni sedaj, po prešlih treh mesecih, uveri. Naj le pride v dotično šolo in stavi naj istim dečkom ista uprašanja in videl bode, da bodo vsi molčali in gledali debelo kakor tolminski kravar.

Nečuvno je, da se stavlja dečkom ljudske šole slična uprašanja. Kdor tako postopa, ni pravi pedagog. Naj le poskuša mož, ki ima občno povest v prstih, do Bozicia, in ne do sv. Andreja naučiti se na pamet orografijo, hidrografijo in imena vladarskih hiš „Kitaja“: predno si v butico

utepe vsa tista čudna kitajska imena — potil se bode krvavo o sv. Martinu. Nekam tako morali so se potiti ti dečki, predno so jim tuja, nikdar slišana imena v glavi ostala. Čemu to trapenje dece?!

Pestalozzi, — Pestalozzi!! Pestalozzi in tovariši, kje ste, kje bivate, kam ste izginuli?!

Različne vesti.

Osobna vest. Novoizvoljeni državni poslanec, dr. Matko Laginja odšel je predvečerajšnjem na Dunaj.

Raca! Včerajšnji „Mattino“ posnemlje iz lista „Venezia“ mastno raco, da je politično društvo „Edinost“ odposlalo g. poslanca Ivana Nabergoja v Rim k mirovnemu kongresu in sicer s tem namenom, da tam javno izjavi simpatije do Italijanov doli v kraljestvu, katere pa je razlikovati od avstrijskih Italijanov. „Venezia“ meni, da je to nova taktika. — Človek res ne ve, ali bi si smijal ali jezil na takih bedastostih. Ne, ne, smejmo se; to je bolj pametno in tudi gospoda Nabergoja prosimo, da sluša naš svet in smeje naj se sv. Vida plesu, ki se je polastil njegja besnečih nasprotnikov. Nur heiter in ernster Zeit!

Konflikacija. Pretečeni četrtek bil je za tržaško slovensko časninarstvo nesrečen dan: slavno državno pravdnitvo je zaplenilo „Našo Slogo“ in „Slovanski Svet“, prvo radi dopisa iz Opatljacišine, poslednjega radi novice o Bosni in Hercegovini. Uredništvo „Slovenskega Sveta“ priredilo je drugo izdanje.

Čujte, čujte! V seji poslanske zbornice dne 13. novembra izjavil je gospod naučni minister, da v Avstriji je poznanje nemškega jezika nelzoglubna potreba. Levica je seveda burno ploskala tem besedam, na desnici so doneli oho-klici in čulo se je sikanje. Levica je opetovano ploskala. Ko se je vihar polegel, nadaljeval je gospod minister, da je nemški jezik jedino sredstvo v obrambo narodno razvitega šolstva proti duševnemu osamljenju in je tudi neobhodno potreben z gospodarskih varokov. Sijajen vapeh taktike naših poslancev!

Iz državnega zbora. V proračunskem odseku izjavil je finančni minister, da se uspeh v Trstu uvedene ga užitninskega davka še ne da proračunirati, ter se je možno opirati samo na približne cenitve. Glede predloženja postavnega načrta, po katerem naj bi se naraščanje davka od stanarine v Trstu ustavilo za pet let, naprosila se je že cesarska sankcija. Finančni minister obeta v februarju ali marcu bodočega leta predložiti načrt skupne preosnove davkov.

Pri vsprejemu delegacij ogovorilo je Njegov Veličanstvo tudi poslanca Burgstallerja. Cesar ga je poprašal, kako je v Trstu sedaj po odpravi proste luke. Burgstaller je odgovoril, da se je prehod izvršil brez posebnih težav — na čemur se je zahvaliti pripoznanim olajšavam —, da pa trgovina v obče zelo peša ter da nujno treba primerne podpore, ako hočemo, da Trst vztraja proti neprestano rastoči konkurenciji ptujih pristanišč. Monarh je na to pripomnil: „Da, železnica!“ „To je najiskrenejša želja mesta tržaškega“ — odvrnil je Burgstaller. Se poslancem Bartolijem pogovarjal se je cesar o gospodarskih razmerah Istre, specijelno o razmerah v Rovinju, tamošnji vinorodni kupčiji z vinom.

V otroškem vrtu družbe sv. Cirila in Metoda v Rojanu prazneval se boče v četrtek dne 19. t. m. god presv. cesarice, ter obletnica odpretja tega vrta. Otroci, obiskujoči označeni vrt, udeležo se zjutraj sv. maše ter so isti dan prosti pouka. Darovi za božičnico otročičev imenovanega vrta so se že pričeli nabirati ter imajo v isti namen dotične nabiralne pole: g. Fabijani Irma (vrtarica) v Rojanu, g.

Anica Martelanc v Barkovljah in g. Josip Katalan v Rojanu. Kakor so se lansko leto ob tej priliki darežljive pokazali vrli domači in mestni rodoljubje ter drugi podporalci uboge dece, tako je upati, da tudi letos to store, osobito radi tega, ker je letos večje število otrok.

Odbor „Slovenskega pevskega društva“ uljudno vabi vse gospode pevce, da se vdeležo pevske vaje, katere so vsaki t. o. r. e. k. in petek, od 8. do 10. ure zvečer.

Sremški tamburaši udarajo zopet nočjo v restavraciji „Al Giardinetto“ nasproti gledališču Rossetti. Nadejamo se, da bode udeležba neccj mnogostevila nego je bila sinoči. Začetek je ob 7. uri.

Žalosten dan. Prijatelj iz tržaške okolice nam piše: Bilo je 2. t. m., ko se napolim, kakor po navadi vsako drugo leto, v stolno cerkev sv. Justa, da sem navzoč pri jutranji pridigi in sv. maši, ki je bila druga leta ta dan posebno slovesna, kajti obhajal se je patron cerkveni in mestni — Sv. Just. Tudi letos je bila slovesnost, ali s lece nisem slišal lepe slovenske propovedi, ki je presunjala srca, raz kor pa niso donele slovenske pesni, kakor druga leta. Milo se mi je storilo pri srečanju videčemu, da niti v prestolni cerkvi nam ne privolijo mile slovensčine, in sklepal sem: „Žalosten sv. Just“. Tudi mnogo drugih sem slišal enako s žalostjo sklepati; sploh pa nas je vse okoličane ta določba pred. škofijstva nemilo zadela, ker starejši okoličani so imeli sploh lepo navado, udeleževati se zmirom mikavnih slovenskih propovedi in službe božje v cerkvi sv. Justa. Naj bi vendar pred. škofijstvo zopet uvedlo v stolno cerkev slovensko službo božjo, katere smo bili posebno navajeni, ter se ne udajalo zahtevam tržaške gospode, ki je nam Slovincem očitno protivna.

Mestno gospodarstvo. Tukajšnji časniki „Mattino“ prinesel je par člankov z naslovom „Fuori i numeri“, v katerih obsoja molčečnost mestnega urada gledè na dohodke užitninskega davka in mestnih doklad po odpravi proste luke. Od tedaj je namreč preteklo več kot štiri mesece, ali mestni urad še ni naznanil davkoplačevalcem podatkov, koliko se je nabralo v tem času na raznih občinskih dokladah na državni užitninski davek, čeprav je imel prej vsak mesec to navado. Predno se je odpravila prosta luka in uvedel državni užitninski davek, imela je gospoda na magistratu polna usta tožeb in javkanja na vlado v ta namen, da jej zadnja dovoli pobiranje večjih doklad pod pretvezo, da se po odpravi proste luke zmanjšajo občinski dohodki. Gospoda je imela k temu obilo varokov, kajti potrebuje res veliko denarja za raznovrstne namene, kakor: v zidanje laških šol, vzdrževanje laških paralek v slovenski okolici, v podporo učencem na laških šolah, v nagrade za različne „zasluge“ itd. S svojimi tožbami hotela je vlado prisiliti, da jim dovoli pobiranje še višjih občinskih doklad, nego jih je pobirala dosedaj. Kakor pa se kaže ima magistrat po novem redu še večjih dohodkov, nego jih je imel poprej. „Mattino“ poroča, da sme občina računati samo iz doklad na drž. užitninski davek en milijon gold. dohodka na leto in se sme tudi od drugih samostojnih doklad nadejati blizu milijon, kakor od točarine, doklade na špirit itd. — Radovedni sme tudi mi, kako se bode v tem obziru občina obnašala. Ako so se jim dohodki zvišali, brez dvojbe jim zraste tudi greben, da bodo tem bolj pritiskali na nas Slovence, ki tudi plačujemo te doklade.

Iz Črnegakala se nam piše: Popis dogodka z Urhom Lovriho iz Doline v Koprju, kakor ste ga prijaviili v „Edinosti“. je povsem resničen, kajti bil sem tudi jaz istega dne hkratu z Lovriho v Koprju. Prišedši potem v neko krčmo, potožili smo se na tem, kar se nam je pripetilo. Če ravno je bil ta krčmar njihove krvi, nam je vendar odgovoril: „Ne mislite, da smo vai taki; vai ti, kateri delajo nemir, so najemniki Koperske gospode,

kakor, bi rekel: karne venduta. Tem je Koperska gospoda obljubila jela in pila; ako jih zadene zapor, pa odškodnino“.

Na dalje nam je pravil, da so sklenili vsi ti prodanci, da v dan volitve nspadejo vse duhovne, koji pridejo v Koper na volišče, a varali so se, ker prestrizene so jim bile peruti.

Dne 30. oktobra nspotim se s dvema volilnima možema zopet iz Črnegakala v Koper. V Dekanih se združimo s tamošnjimi volilnimi možmi, da gremo skupaj na volišče. Na poti iz Dekani proti Koprju srečamo košijo; ustavimo se, da pozdravimo gospoda, ki sta bila na vozu. Gospod Cotič nam naznani veselo vest, da smo v Sanvienti zopet zmagali, ter nam slednjšje zakliče: „Le idite srčno na volišče; Bog bode dal, da zmaga bode naša!“ Vresničite se se te besede: Bog je dal pomoč, da sijajna zmaga je naša.

V Črnekalu priredili smo dne 31. oktobra zvečer velik kros, topiči so pokali, in vsako srce je bilo polno veselja na slavni naši zmagi.

V Črnekalu, 10. novembra 1891.
Josip Andrijašič,
vaški predstojnik.

Iz Volč se nam piše: „Kakor znano, snujemo v Volčah že nekaj časa mlekarnico. Dne 3. t. m. imeli smo občni zbor, na kojem so bili voljeni: g. K. Hvala predsednikom, gg. A. Urbančič, A. Podreka, Š. Bukovec, J. Lazar, J. Andrejčič in A. Čarli odborniki mlekarkega društva“.

Kolikor poznamo imena teh možakov, preverjeni smo, da bode mlado društvo uspešno delovalo v korist vseh članov in da bodo tej občini sledile v tako važnem podjetju tudi druge, kakor n. pr. Čiginj in Kozarsko.

Res, da tudi samo jedna vztrajna moč kaj doseže, a koliko večji je vpeh, ako se združijo posamezne moči v celoto, kjer z združenimi močmi delujejo v medsebojno korist! Le tako naprej, vrli Volčani, jedini delujte v blagostanje svojega rojstvenega kraja! Pustite vse morebitne prepire, koje bi znali imeti med seboj; v društvu bodite vsi le jedna duša, ker le tako bode možno društvu uspešno delovati! Slova jači, nesloga tlači, te besede naj vam bodo v vodilo.

Tebi pa, mladi odbor, klidemo: Zupanje in čast, koja ti je dala občinstvo, glej! da ju bodeš vse čase vreden! Res, dana ti je težka naloga, a v svesti si, da delaš le v blagor občanov, svojih najbližjih bratov, ta zavest naj te vedno podpira na težavnem potu in naj ti daje vedno novih močij.

Za banko „Slavijo“ posluje zdaj po Trstu in okolici, kakor tudi po vsem Primorskem, nje potovalni uradnik g. Vatroslav Holz, katerega toplo priporočamo slavnemu občinstvu.

Semenj na Opčini za živino in kramarsko blago bode dne 20. t. m.

Nagle smrti umrl je poznani lastnik „zastavljavnice“ Juri Karreiter.

Vabilo k veselici, katero priredi „poudružnica sv. Cirila in Metoda“ v Ajdovščini in „Pevsko društvo“ v Šturiji društvenim namenom v prid v nedeljo dne 15. novembra 1891. v prostorih društva „Edinost“ v Ajdovščini. Vspored: 1. Jenko: „Što čutiš“, možki zbor. 2. Sattner: „Na planine“, mešani zbor in bariton solo. 3. Lisinski: „Putnik“, možki osmospev. 4. Vilhar: „Domovina“, mešani zbor. 5. Vilhar: „Naša zvezda“, možki zbor in tenor solo. 6. Nedved: „Nazaj v planinski raj“, mešani zbor. 7. Foerster: „Sokolska“, koračnica za možki zbor. 8. Kržič: „Pravda“, šaloigra v dveh dejanjih. — Začetek ob 1/28 uri zvečer. — Ustopnina k veselici 30 kr., sedež 20 kr.

Vabilo na XC. odborovo skupščino „Matice Slovenske“ v sredo dne 25. novembra 1891. l. ob 5. uri popoldne v društveni hiši na Kongresnem Trgu št. 7. Dnevni red: 1. Potrjenje zapisnika devetinosemdeseti odborovi seji. 2. Naznanila

predsedništva. 3. Poročilo književnega odseka. 4. Poročilo gospodarkega odseka. 5. Poročilo tajnikovo. 6. Posameznosti.

Obesil se je mehanik Karol Rangon, stanujoč v ulici Via Castaldi št. 3. Nesrečno bil je na delu pri ključničarju Antonu Cerocliniju in ker ga več dni ni bilo v delavnico, prijavil je gospodar te oblasti. V njega stanovanje došli redar je poizvedel, da Rangon že 3 dni ni zapustil svoje sobe. Poslali so po ključničarja, da odpre sobo. Vstopivši zazrli so grozen prizor: mladi mož visel je na velikem žoliju, na mizi pa je bil listič z nastopnimi besedami: „Konec je, živite srečno, moji dragi!“ — Pozneje so doznali, da je samomorilec v torek dopoldne prišel domov; zaprl se je v svojo sobo, koje ni več ostavil. Čudno je, da se njega stariši in 5 bratov, ki stanujejo tik sode samomorilca, prav čisto nič niso brigali zanj. Mrtvo truplo prepeljali so v mrtvašnico pri sv. Justu.

„Slovanskega Sveta“ 21. št. ima naslednjo vsebino: 1. Na stališču ustave. — 2. Historična prava. — 3. O etnografski razstavi čehoslovanski. — 5. Program etnografske razstave čehoslovanske. — 6. Jedna Prejirnova pesem; z latinico in cirilico. — 7. Priloge (ruske). 8. — Življenje veselje? (Konec). — Pogled po slovanskem svetu. — 10. Književnost. — 11. Listnica uredništva, (dr. Mahnič odgovor.)

Listnica upravištva.
O. gosp. I. Virant. Volosko. Imate prav; Vaša naročnina plačana je do konca leta.
O. gosp. Ivan Likar v Polčah. Mi nismo prejeli tistih 60 n. za delavski list, ker mi nismo imeli nikakoršne sveze s tem listom. Del. lista dotičnik ni sprejel, ker je nehal izhajati.

Tržno poročilo.
Cene se razume, kakor se prodajo na debelo blago za gotov denar).

	Cena od for. do for.
Kava Moca	100 K. 127.— 128.—
Bio biser jako fina	— — — —
Java	— — — —
Santos fina	90.— 92.—
srednja	85.— 88.—
Guatemala	130.— 100.—
Portorico	103.— 138.—
San Jago de Cuba	— — — —
Ceylon plant. fina	124.— 105.—
Java Malang, zelena	105.— 106.—
Campinas	— — — —
Rio oprana	110.— 112.—
fina	91.— 92.—
srednja	85.— 89.—
Cassia ligna v zabojih	28.— — —
Macisov cvet	380.— 390.—
Inger Bengal	— — — —
Papar Singapore	48.— 49.—
Penang	38.— 39.—
Batavia	42.— 43.—
Piment Jamaika	31.— — —
Petrolej ruski v sodih	100 K. 6.— — —
v zabojih	7.50 — —
Ulje bomažno amerik.	35.— 35.—
Lecce jedlino j. f. gar.	41.— 42.—
dalmat. s certifikat.	43.— 44.—
namizno M. S.A. j. f. gar.	53.— 55.—
Aix Vierge	60.— 62.—
fino	50.— — —
Rošič pulješki	10.50 — —
dalmat. s cert.	11.50 — —
Smokve pulješke v sodih	12.— — —
v venoih	13.50 — —
Limonj Mesina	zaboj 6.— 7.—
Pomeranče Pulješke	— — — —
Mandlji Bari I. a	100 K. 79.— 81.—
dalm. I. a. s. cert.	84.— 85.—
Pignoli	— — — —
Bis italij. najfinoji	22.— — —
srednji	21.— — —
Rangoon extra	16.50 — —
I. a. carinom	14.— 14.25 — —
II. a.	12.— 12.50 — —
Sultanine dobre vrsti	28.— 30.—
Šušo grozdje (opaša)	19.50 20.—
Oljabe	18.50 19.—
Blaniki Yarmouth	15.— 16.—
Polensvke srednje velikosti	100 K. 50.— — —
velike	48.— — —
Sladkor centrifug. v vrečah	— — — —
certifik.	33.50 — —
Fazol Coks	12.— 12.50 — —
Mandoloni	10.— — —
svetlorudeči	10.— — —
temnorudeči	10.— — —
bohinjski	10.50 — —
kanarček	— — — —
beli, veliki	8.50 8.75 — —
zeleni, dolgi	— — — —
okrogli	— — — —
mešani, štajerski	— — — —
Maalo	83.— — —

Ulica Barriera br. 4 Trst
prodavaju se za najniže cene
vienci za pogrebe,
odjela za andjelice, 19—25
mrtvački lesovi, voščane sveče, umjetno cvieće, predmeti mrtvački za djecu i odrasle itd. itd. Pokorni Montanelli.

Lastnik pol. društvo „Edinost“.

Večja tovarna

išče samostojnega knjigovodjo
veščega nemškemu, slovenskemu, in italijanskemu jeziku.
Ponudbe pod šifro P. M. sprejema upravnništvo našega lista.

JAKOB KLEMENC
trgovec, nab. mesto 8-10
Via S. Antonio.

Odprava proste luke zljajala je mnogo trgovske zveze mej Trstom in notranjim deželam. Naravni nasledek temu je, da dežele začenjajo nakupovati v Trstu, kjer se nahaja velik izbor predmetov mod. manifikture, perila itd.
Odzivljajoč se tej potrebi, vsojam se nanašati slavnemu občinstvu, da je moja trgovina v Trstu, Via S. Antonio št. 1. popolnoma preskrbljena z vsakovrstnim volnenim suknom za gospe, črnim kašmirjem, volnicam iz čiste volne, preprostim podstavom, belim in barvanim mnogoterih vrst, perilom vsake baže volniastimi ogrinjačami, velikimi in malimi, lanenimi, vezanimi robci, nadglavnimi vezanimi robci, spodnjimi oblačili iz bombaža in iz volne, srjicami Jäger, tricoti za gospe in za gospe, svilnatimi robci in vezanimi s svilo ter z velikansko zalogo predmetov za izdelovanje ženskih oblačil.
Ravnen tega blago za zastave in vsakovrstne trakove, med katerimi tudi naše narodne trobojnice v vseh velikostih.
Naročila omenjenih predmetov izvršujem z vso natančnostjo in vestnostjo. Na zahtevanje pošiljam prosto vseh stroškov popolen uzopec z dotičnimi cenami.

DROGERIJA

na veliko i malo
G. B. ANGELI
1-6
TRST
Piazza della Legna br. 1.
sa odlikovanom tvornicom kista i velikim ohiadiščem boja na ulje vlastite priprave. Okvire engleske, francoske, njemačke itd. itd.
Osim toga velik izbor
MINERALNIH VODA
dobavljenih ravno iz vrela sajamočeno svieže, kano i:
Sumpora iz Romanje
za sumporati traje, pomješanoga sa modrom galiccom vrlo fino sameljenoga, uporabiva proti mildevu (peronospori).

ODLIKOVAN GRAFIČEN ZAVOD, ustanovljen leta 1875.
Henrik Freisinger
TRST, via Mercato vecchio št. 4. Lloydova palača.
PEČATI IZ KAČUKA IN IZ KOVIN.
Blazinice za pečate se stalnim črnilom, Silografija. Mehanična delavnica. Plošče za stanovanja iz bronca, cinka in amalta. Pisalni stroj različnih sistemov. Priprave za kopiranje, in heliografija. 30-22
Čen papir za reproduciranje slik v polusvitu.

Fran Iv. Kwizda 1853 ustanovljen
c. in kr. avstrijski in kralj. rumunski dvorni oddajatelj.
Prvi in najstarejši zavod v Avstriji za veterinerne izdelke.
Odlikovan z 12 medaljami, 6 častnimi diplomami in priznanji.
KWIZDIN c. kr. priv. fluid proti kostobolu
voda za vmivanje konj.
Rabi se že 30 let z najboljšim uspehom po hlevih raznih dvorov po večjih hlevih civilnih gospodov in vojaščin za okrepanje pred hudimi napori in zopetno okrepanje po naporih; vsposoblja konja za posebna dela pri vžibanju konj (Training).
Steklenica stane 1 gid. 40 nov.

Kwizde rudeči blister 1 lonček 2 gl.	Kwizde kresolin balzam 1 škatlj. gl. 1.10.
Kwizde tinktura iz hrastovih ježic steklenica gl. 1.50.	Kwizde mazilo proti mahavnicam 1 lonček gl. 1.
Kwizde kopitno lepilo 1 svaik 80 kr.	Kwizde milo za sedlo 1 škatlj. gl. 1.
Kwizde kopitni svetilni prah 1 paket 70 kr.	Kwizde pralno milo za domače žival à gl. 1.60, 80 kr. 40 kr.
Kwizde kopitni vasellin 1 pušica gl. 1.25.	Kwizde desinf. prašek zab. gl. 1.40. 2.40.

Pravo le z zgornjo znanstveno marko v vseh lekarnah, na debelo v vseh drogerijah.
Vsak dan razpošilja glavna zaloga
Kreisapotheke Korneuburg
pri DUNAJU.

Iščeta se:

dva občinska redarja
Ti službi lahko dobe izsluženi vojaki; in za na deželo
jeden čevljar,
kateremu se zagotovi brezplačno stanovanje in dovolj naročil.
Prosi se, da bi več mladih podjetnih trgovcev odprlo trgovine s prodajo mešanega blaga.
Potrebne podatke v vseh teh slučajih dobé se pri našem upravništvu v tiskarni Dolenc.

Tinktura za želodec,
katero iz kineške rabarbare kerhlikovcovega lubja in svežih pomerančnih olupkov prireja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, je mehko toda ob enem uplivo, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odprtje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojčkih z 12 stekl. velja gl. 1.36, z 56 stekl. 5 kg. teže, velja gl. 5.26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničico razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 26-19

Išče se

samostalnega peka, kateri bi tudi krémo in štacuno na svoj račun v **Bazovici** prevzel.
Pobliže se izve v našem uredništvu. 2-3

V trgovini z manifakturno robo
Frana Hitty
ulica Barriera vecchia št. 13.
nahaja se velika zaloga
SUKNA, ŠTOF, ROBCEV od VOLNE, ŽIDE, PERILA, FRUŠTANJA in vsakovrstnih stvari, potrebnih za krojača. 3-8

Kar se dobiva
strojev
za kmetijstvo in obrtnijstvo, za pohištvo in za drugo rabo, najde se v zalogi tvrdke
Zivic in družb. v Trstu
— 53 — ulica Zonta 5
vse garantirano in ceneje.
Za zdaj priporoča posebno svoje vinske stiskalnice, mline, sesalke itd. Izdeluje vodovode, mline in druge tvornice na par in na vodo.
Priporoča se omenjena tvrdka vsem rojakom za obilne naročbe.

Kôtranove sladčice
katero izdeluje lekarničar
PRENDINI v Trstu
Telefon št. 834. 6-8
Velika poraba ki je dandanes v navadi rabiti kôtranove izdelke prepričala me je, da sem začel sam izdelovati iz pristnega kôtranovega izvlečka iz Norvedškega izvrstne sladčice podobne onim, ki dohajajo iz inozemstva
Te sladčice imajo isto moč kakor kôtranova voda in glavice (Kapsule), lažje se, proživajo in prebavijo ter se prodajajo po prav nizki ceni. Da se ogne ponarejanju na enaj plati vdobljeno ime izdelovatelja Prendinija in na drugej besedo Catrame v Trstu se prodajajo v lekarnici Prendinij v skatljicah po 40 kr., prodajajo se tudi v vseh večjih lekarnah v družih deželah.

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pisanimi strojevi providejnu
JEDINU SLAVENSKU

TISKARU

U TRSTU
Ista prima i obavija svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanje kao n. pr.:
za župne urede, okružnice, račune, list. artijne i zavitke s napisom, preporučene karte, posjetnice, zarube i vjenčane objave, pozive, rasporede, ulazice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, ročištnike, punomoći, ostenike, jestvenike, svakovrstne skrižaljke, izpovjedne odujke, knjige itd.
Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cjenom i ukusnom izradbom.
Drži u zalih (ekladisču) sve potrebne tiskalice i knjige za crkvene urede.
Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti točno naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se
Tiskara Dolenc
Piazza Caserma št. 2. (uhod iz via Pesa).

Prememba lokala.
Že 33 let obstojeća dobroznana
prva avstr. dunajska pisarna za oznanila
A. Oppeli
nahaja se od sedaj naprej
Stadt, Grünangergasse Nr. 12.
(na voglu lekarno, Singerstrasse Nr. 12.)
in se priporoča za preskrbljevanje oznanil vsake vrste za vse dunajske in inozemske liste, kalendarje itd. po najnižjih cenah in točno izvršitvijo.
— Ceniki in prevdarki stroškov zastoj —
Tiskarna Dolenc v Trstu.